

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 134/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. R. K., K., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/83/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. P., K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. februára 2012 doručená sťažnosť R. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/83/2008.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „... je ako poškodený účastníkom trestného konania vedeného Okresným súdom... sp. zn.: 4 T/83/2008, proti S. R... pre trestný čin sprenevery... posledné hlavné pojednávanie vo vyššie uvedenej trestnej veci, na ktorom porušovateľ vykonal úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci samej sa uskutočnilo ešte 09. 03. 2010. Nasledujúce hlavné pojednávanie konané dňa 20. 04. 2010 bolo bez prejednávania veci odročené na neurčito, nakoľko svedkyňa... na ňom odmietla vypovedať, a to do času, pokiaľ nebude zbavená mlčanlivosti, porušovateľ adresoval žiadosť o oslobodenie... spod povinnosti mlčanlivosti ministerke spravodlivosti Slovenskej republiky až po 15. 07. 2011 teda takmer 15 mesiacov od posledného hlavného pojednávania, a to aj napriek podaniu sťažovateľa zo dňa 18. 04. 2011, v ktorom sťažovateľ okrem iného poukázal aj na nečinnosť porušovateľa a zrejme prieťahy v konaní... Z vyššie uvedeného je teda jednoznačne zrejmé, že nečinnosťou porušovateľa pri domáhaní sa zbavenia povinnosti mlčanlivosti svedkyne... došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná... Dňa 18. 11. 2011 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľa doručené upovedomenie o nariadení hlavného pojednávania na deň 07. 12. 2011. Uvedené hlavné pojednávanie však bolo odročené bez prejednávania vo veci, a to až na 06. 03. 2012...“.

3. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nálež tohto znenia:

„I. Základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná, nečinnosťou Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn.: 4 T/83/2008 porušené bolo.

II. Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Košice I, aby v konaní sp. zn.: 4 T/83/2008 bezodkladne konal.

III. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.500 €, ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

IV. Okresný súd Košice I je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

6. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy

v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd preto o s'ťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak s'ťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že s'ťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde); takéto dôvody v danej veci s'ťažovateľ neuviedol a ani ústavný súd ich nezistil.

7. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie s'ťažnosti na priet'ahy v konaní v zmysle § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania s'ťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené priet'ahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje s'ťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon s'ťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

8. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

9. Ústavný súd zo sťažnosti a z jej príloh zistil, že sťažovateľ doručil predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy 14. novembra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/83/2008. Predseda okresného súdu na sťažnosť reagoval podaním sp. zn. Spr. 140/11 zo 7. decembra 2011.

10. Vzhľadom na to, že sťažnosť adresovanú ústavnému súdu sťažovateľ podal 6. februára 2012 a predsedovi okresného súdu bola sťažnosť na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/83/2008 doručená 14. novembra 2011, posúdil ústavný súd podanie sťažnosti na prietahy podľa zákona o súdoch zo strany sťažovateľa iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (podobne II. ÚS 376/06, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 390/06).

11. Podľa § 55 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších zmien ak je dôvodný predpoklad, že došlo k prietahom v príprave prejednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k prietahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu, pokiaľ súd neprijme vlastné opatrenia na odstránenie prietahov v konaní, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu. O sťažnosti pre nečinnosť musí rozhodnúť senát nadriadeného súdu do piatich pracovných dní od prevzatia veci. Ak zo strany súdu nedošlo k prietahom, sťažnosť pre nečinnosť sa zamietne, alebo ak

je sťažnosť pre nečinnosť opodstatnená, nadriadený súd určí primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu. Proti rozhodnutiu nadriadeného súdu sťažnosť nie je prípustná.

12. Sťažovateľ bol/je v zmysle zákonného ustanovenia citovaného v bode 11 oprávnený domáhať sa nápravy v postupe okresného súdu tiež na nadriadenom súde namietajúc nečinnosť dotknutého súdu. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv (III. ÚS 44/03). Na základe týchto zistení ústavný súd dospel k záveru, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Vzhľadom na uvedené v sťažnosti a jej prílohách sťažnosť by nebola úspešná aj preto, že charakter konania nevykazuje z hľadiska celkovej dĺžky konania pred okresným súdom požadovanú ústavnú intenzitu nečinnosti/prietáhov. Konanie pred okresným súdom začalo 12. decembra 2008 podaním obžaloby a zatiaľ trvá niečo viac ako 3 roky. Okresný súd vo veci priebežne koná (bola snaha o mediáciu a bol vydaný trestný rozkaz, proti ktorému bol obvinenou podaný odpor). Keďže rozhodnutie vo veci samej záviselo od vypočutia notárky, bolo potrebné požiadať ministerku spravodlivosti Slovenskej republiky, aby notárku zbavila zákonnej povinnosti mlčanlivosti. Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky rozhodla [podľa § 39 ods. 2 písmeno b) zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších zmien] na účely trestného konania o zbavení mlčanlivosti notárky, ktoré okresný súd dostal 14. októbra 2011. Aj keď predmetné konanie nebolo celkom bez prietáhov, nie každý prietáh v súdnom konaní má za následok porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03). V prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2

ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru), nevysloví porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, III. ÚS 30/03) alebo návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04).

14. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným priet'ahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

15. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2012